

UN NOU DESENVOLUPAMENT EN EL PRÉSTEC INTERBIBLIOTECARI DEL CBUC

Jordi Serrano Muñoz, Biblioteca de la Universitat Oberta de Catalunya. jserrano@uoc.es
Marta Tort Pascual, Consorci Biblioteques Universitàries de Catalunya. mtort@cbuc.es

Resum

La cooperació entre les biblioteques universitàries catalanes en l'àmbit del préstec interbibliotecari i l'obtenció de documents (PI/SOD) és una realitat sobretot a partir de la creació del Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya (CBUC) . Fruit d'aquesta cooperació s'han anat desenvolupant serveis i millores d'aquest servei que repercuteixen directament en els usuaris de les universitats catalanes, en les seves necessitats d'informació i en l'accés al document que eviten els desplaçaments per diferents institucions i una notable reducció dels temps d'espera en la recepció dels documents.

L'increment d'ús d'aquest servei obria, en el si del CBUC, un debat de com millorar la seva accessibilitat i gestió, especialment de cara a l'usuari que havia d'utilitzar diferents aplicatius en el procés de sol·licitar documents en PI/SOD.

Fruit d'aquesta reflexió, s'ha realitzat un nou pas en la millora i consolidació d'aquest servei, integrant dins de la interfície de consulta per web del Catàleg Col·lectiu de les Universitats de Catalunya (<http://www.cbuc.es/ccuc/>) la possibilitat de demanar els documents en línia tant sols entrant la identificació d'usuari.

L'Aplicació desenvolupada en PL-SQL per la Universitat Oberta de Catalunya (<http://www.uoc.es>) dins del projecte GALA (Global Access to Local Applications and services, <http://www.gala.goteborg.se/>) permet la captura automàtica de les dades del registre bibliogràfic i la seva exportació al formulari de PI/SOD de la institució a la que pertany l'usuari, generant una comanda que finalment és validada per la institució.

Aquesta comunicació exposa l'evolució i les diferents reflexions que han portat a aquest nou desenvolupament i els aspectes tècnics d'aquesta nova interfície.

Introducció

Tradicionalment les biblioteques catalanes mantenien, en l'àmbit del préstec interbibliotecari i obtenció de documents (PI) una posició de dependència de recursos externs (especialment del servei que ofereix la de la British Library). El préstec interbibliotecari a nivell català era poc utilitzat i tenia una qualitat baixa tant pel que fa a la viabilitat com al temps de resposta.

Per tal de millorar els recursos en l'àmbit del PI de les biblioteques universitàries de Catalunya i la Biblioteca de Catalunya, a través del Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya (CBUC), a finals de l'any 1996 es va iniciar un programa de préstec interbibliotecari. Els resultats d'aquest programa ha estat l'elaboració i aprovació d'un reglament de PI, unes tarifes unificades per a les biblioteques del CBUC, la

contractació d'un servei de missatgeria que transporta diàriament documents entre els diferents punts de servei, l'acord de donar prioritat a les comandes de PI provinents de biblioteques consorciades i l'avaluació anual dels resultats obtinguts.

Després de dur a terme aquestes actuacions els resultats han estat molt satisfactoris. L'increment de moviments de PI ha estat continuat (un 57,00 % el 1997 i un 20,76% el 1998) i encara més el de subministraments positius (un 63,86 % del total el 1997 i un 85,32% del total el 1998). Actualment el 93,81% de subministraments es produeix en un termini inferior als nou dies.

El Préstec interbibliotecari a través del Catàleg Col·lectiu de les Universitats de Catalunya

Si bé des de finals de l'any 1996 les biblioteques del CBUC ja havien acordat una sèrie millores en el funcionament del servei de PI com l'elaboració d'un reglament, tarifes, missatgeria, etc., quan un usuari pretenia obtenir el document que havia trobat al CCUC havia de dirigir-se a la secció de PI de la institució dipositària del document per tenir-lo. S'hi podia dirigir físicament, per fax, per correu postal o per correu electrònic i més darrerament a través d'un formulari de la web de la pròpia biblioteca. En tots els casos, però, això significava "sortir" del CCUC per anar a una altra aplicació a fer la petició.

L'any 1998 els membres del CBUC van decidir, a més d'abaixar les tarifes interconsorciades per tal d'estimular l'ús del servei i estudiar la transmissió electrònica de documents, permetre fer sol·licituds de préstec interbibliotecari directament des d'una pantalla de la interfície Web del Catàleg Col·lectiu de les Universitats de Catalunya (CCUC). Això permetrà a tots els usuaris membres de les biblioteques del CBUC realitzar peticions de PI des de la mateixa pantalla de dades bibliogràfiques dels documents que els interessi.

El projecte Gala

El projecte GALA (Global Access to Local Applications and Services) és un projecte liderat per l'Ajuntament de Barcelona, i subvencionat parcialment pel programa Telematics (<http://www2.echo.lu/telematics/home.html>) dins la convocatòria: Digital Sites e la Comissió Europea . El projecte va començar el gener de 1998 i finalitzà el desembre de 1999.

L'objectiu del projecte és oferir informació integrada, fàcil d'emprar i en diversos idiomes als ciutadans i empreses de les ciutats europees implicades en el projecte (Barcelona, Bolonya, Colònia, South-East London i Göteborg). Aquesta informació fa referència a informació ciutadana, transport, salut, medi ambient i l'accés a la informació disponible a les biblioteques. En el cas de Barcelona, la Biblioteca de la UOC, és la responsable del desenvolupament local de les aplicacions referides a informació i serveis bibliotecaris.

Resultat d'aquestes aplicacions sobre biblioteques, són la integració per mitjà del format XML de catàlegs bibliogràfics de diferents països i basats en diferents plataformes on l'accés a la informació bibliogràfica es pot fer per mitjà de qualsevol navegador o de la

telefonía mòbil presentat a aquestes Jornades (2), i el desenvolupament de la captura automàtica de les dades del registre bibliogràfic a partir del CCUC i la seva exportació al formulari de préstec interbibliotecari adient.

L'aplicació

La interfície de consulta del CCUC des del seu començament ha experimentat canvis i desenvolupaments específics donades les característiques com a consorci. Alguns d'aquests desenvolupaments han estat l'accés des de les pantalles d'informació del CCUC als diferents catàlegs locals amb la finalitat de complementar la informació, la visualització del registre en format MARC, i actualment aquesta aplicació d'obtenció de documents.

L'antecedent d'aquesta aplicació, és el desenvolupament fet a la Biblioteca Virtual de la UOC per a gestió del préstec als usuaris del Campus Virtual (3). Es tracta d'un conjunt de procediments PL/SQL que realitzen totes les accions necessàries per a dur a terme la comanda d'obtenció de documents i que interactua amb l'usuari per mitjà d'interfícies HTML generades dinàmicament.

Aquest procediment integrat a la interfície de consulta web del CCUC (www.cbuc.es/ccuc), es divideix en dues parts: la primera constitueix el punt d'entrada al sistema de comandes amb la captura de la informació bibliogràfica i la segona, l'exportació d'aquestes dades al formulari de la institució consorciada a la que pertany l'usuari de forma completament transparent.

L'usuari un cop visualitzada la informació del document, entre les diferents opcions que un catàleg accessible per web ofereix, té la possibilitat de demanar el document en règim de préstec interbibliotecari per mitjà de la icona disponible a la pantalla de descripció bibliogràfica (figura 1).

Figura 1. Pantalla d'informació bibliogràfica i possibilitat de demanar el document

En el moment de demanar, l'aplicació realitza la funció de capturar la informació bàsica del document: autor, títol, dades editorials, edició, ISBN o ISSN i les institucions que disposen del document. Després "salta" a la pàgina índex on l'usuari selecciona el formulari de SOD-PI de la seva institució.

En el formulari, l'aplicatiu posa la informació capturada prèviament en els camps adients del formulari, on l'usuari tant sols ha d'afegir les seves dades identificadores i, en el cas de les publicacions periòdiques, les dades de l'article. Després ha d'enviar la informació per a ser processada pel Servei de SOD corresponent (figura 2).

The image shows a screenshot of a web browser displaying the 'Formulari electrònic per a la petició d'obtenció de documents' (Electronic form for document request) from the University of Barcelona's library system. The form is titled 'Formulari electrònic per a la petició d'obtenció de documents' and includes instructions: 'Només per a membres de la UAB amb autorització per a aquest tipus de despesa.' (Only for UAB members with authorization for this type of expense). It contains two main sections: 'Dades de l'usuari:' (User data) and 'Dades del document:' (Document data). The 'User data' section includes fields for 'Cognoms i nom', 'Departament/Unitat', 'Pagament' (set to 'Efectiu'), 'IP de resta de cost o projecte', 'Categoria' (set to 'Professor'), 'Adreça', 'Codi Postal', 'Població', 'Telèfon' (with 'Fax' and 'Correu electrònic' sub-fields), and 'Codi postal'. The 'Document data' section includes 'Publicació' (set to 'ECONOMIA'), 'Autor' (set to 'FISCHER, STANLEY'), 'Article o capítol', 'Any' (set to '1989'), 'Volum', 'Número', 'Pàgina', 'Lloc de publicació' (set to 'MADRID [ETC]'), 'Editorial' (set to 'MCGRAW-HILL'), 'ISSN-ISBN' (set to '84-7615-370-8'), and 'Tipus de publicació' (set to 'Revista'). At the bottom, there are fields for 'Prestit:' (set to 'SI'), 'Nivell màxim de demanda' (set to 'Espanya'), 'Suport' (set to 'Paper'), 'Mida de tramesa (només enviat)' (set to 'Correu intern'), and 'Institució' (set to 'UOC UDG UDL UPC URV URPF UAB UB'). Two buttons at the bottom are labeled 'Enviar la petició' and 'Estornar la petició'.

Figura 2. Formulari de SOD

Conclusions

Tot i els ràpids avenços de la tecnologia no s'ha d'oblidar que la majoria d'usuaris de les biblioteques se serveixen encara de tecnologies velles com accedir als documents a través del catàlegs i del servei de préstec. Aquestes tecnologies s'han de veure complementades i ampliades amb altres eines col·lectives si es vol fer disponible a l'usuari major informació i de la forma més àgil i ràpid possible. I això només és possible a través d'acords de cooperació amb d'altres biblioteques (4).

Fruit de la cooperació entre les diferents institucions del CBUC ha estat possible aquesta nova eina per als usuaris de les universitats catalanes i de la biblioteca de Catalunya, realitzada a partir d'una experiència i desenvolupament previs d'un altre servei.

El fet d'integrar la tramesa de comandes per mitjà de la mateixa interfície que conté la informació bibliogràfica, suposa un valor afegit als serveis bibliotecaris ja que estalvia a l'usuari donar voltes tornant a la web de la biblioteca de la seva institució, localitzar el formulari i finalment teclejar les dades (ja perdudes) del document en què està interessat.

Des de l'òptica de la gestió, la informació ja arriba validada a partir de la informació disponible a la base de dades del catàleg, amb el valor afegit també d'incloure la institució o institucions que disposen del document i per tant estalviant al gestor del SOD la comprovació de dades bibliogràfiques i la cerca i localització de documents.

Bibliografia

1. Laia Casares et al. "Projectes de cooperació en matèria de préstec interbibliotecari dins el marc del Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya". En: Jornades Catalanes de Documentació (6es.: 23-25 octubre 1997: Barcelona). Barcelona: Societat Catalana de Documentació i Informació, Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 1997. 213-223.
<http://www.cbuc.es/articulos/article4.html> (Consulta 03.09.99)
2. Begonya Aguilera, Adela d'Alòs-Moner Montse Comaposada, Jordi Serrano. "*El format XML obre la possibilitat d'accés a catàlegs bibliogràfics*". En: Jornades Catalanes de Documentació (7es. : 4-6 novembre 1999 : Barcelona)
3. David Maniega, Jordi Serrano. "*El préstec de documents en un campus virtual generant un nou concepte*". En: Jornades Catalanes de Documentació (6es. : 23-25 octubre 1997 : Barcelona). Barcelona: Societat Catalana de Documentació i Informació, Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 1997. 311-315
http://biblio.uoc.es/cat/docs_elec/1909.htm (Consulta 31.08.99)
4. Lluís Anglada. "Working together, learning together: the consortium of academic libraries of Catalonia. Es publicarà a "Information technology and libraries" l'any 1999